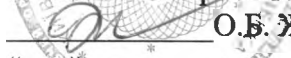

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-методичної
та навчальної роботи

 О.Б. Жильцов
«   »   2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Спеціальність   012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: перший (бакалаврський)
(на базі загальної середньої освіти)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Проц. № 1458/18
 (підпис)   (прізвище, ініціали)
«   »   20 18 р.

Київ – 2018

УДК 373:81(02)
ББК 72.461

Методика розвитку мовлення і дитяча література: роб. прог. навч. дисцип. [для студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» Освітній рівень: перший (бакалаврський)] / уклад. І.Є Товкач. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. - 49 с.

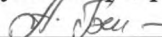
Розробник:

Ірина Євгенівна Товкач, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол від «05» вересня 2018 року № 2

Завідувач кафедри дошкільної освіти

 Г.В. Беленька

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА

Спеціальність   012 Дошкільна освіта

Освітній рівень: перший (бакалаврський)
(на базі загальної середньої освіти)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	7
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	8
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I.</i> Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання дітей мови.....	9
<i>Змістовий модуль II</i> Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей.....	9
<i>Змістовий модуль III.</i> Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності.....	10
<i>Змістовий модуль IV.</i> Теорія і методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності.....	10
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Методика розвитку мовлення і дитяча література».....	18
V. Плани семінарських та практичних занять.....	26
VI. Завдання для самостійної роботи.....	42
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	45
VIII. Методичне забезпечення курсу.....	47
IX. Методи навчання.....	48
X. Рекомендована література	
Базова.....	48
Додаткова.....	49

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Методика розвитку мовлення і дитяча література» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою дошкільної освіти Педагогічного інституту на основі Програми фахових дисциплін з підготовки бакалаврів спеціальності «Дошкільна освіта» денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист 1/9 736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр з даної дисципліни відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу курсу «Методика розвитку мовлення і дитяча література», необхідне методичне забезпечення, складові та технології оцінювання навчальних досягнень студентів.

Курс «Методика розвитку мовлення і дитяча література» є складовою частиною дисциплін нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань професійної підготовки бакалаврів дошкільної освіти в сфері комунікативно-мовленнєвої діяльності дошкільника: оволодіння системою знань, необхідною для виховання мовленнєвої особистості дитини, своєчасного та ефективного опанування мовленням та мовою, як вагомим досягненням дошкільного дитинства, для здійснення комунікативно-мовленнєвої діяльності; оволодіння дитиною літературними нормами і культурою мовлення та спілкування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Методика розвитку мовлення і дитяча література» є озброєння майбутніх фахівців теоретичними знаннями, лінгвістичними, лінгводидактичними, психофізіологічними засадами навчання рідної мови та формування професійно-мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання мовленнєвої культури відповідно до державних стандартів вищої школи та Базового компонента дошкільної освіти (2012 р.).

Вивчення курсу передбачає формування компетенцій:

Компетенції	Задачі	
	Знання про:	Уміння
Мовна	-засвоєння усвідомлення мовних норм;	-адекватно застосовувати мовні норми в різних видах діяльності в процесі використання мови;

Мовленнєва	-про мову як засіб спілкування; мовні і позамовні інтонаційні засоби виразності мовлення;	– вміння адекватно і доречно користуватися мовою як засобом спілкування в різних життєвих ситуаціях доречно використовувати як мовні так і позамовні та інтонаційні засоби виразності мовлення.
Професійно-мовленнєва	- знання, на яких ґрунтується професійно-мовленнєва діяльність і які сприяють формуванню професійної мовленнєвої готовності студентів до роботи з дітьми; -засоби, форми навчання дітей в умовах сучасного дошкільного навчального закладу та сім'ї, методи та прийоми в контексті розвитку мовлення, навчання мови, виховання мовленнєвої культури; -нормативно-правову та науково-методичну базу з мовленнєвої компетентності дитини; складові та наповнення розвивального мовленнєвого середовища; -планування різних видів роботи та структуру плану освітнього процесу з розвитку мовлення дітей різних категорій і за різних соціальних умов (обдаровані діти, з тимчасовими затримками мовленнєвого розвитку, з мовленнєвими вадами та ін.);	-доцільного використання засобів, форм навчання мови, методів і прийомів, та задля вирішення освітніх завдань в роботі з дітьми різних вікових груп; - добирати зміст знань про мову, враховувати вікові, індивідуально-психологічні особливості дітей, їх інтереси, потреби, нахили; - визначати зміст мовленнєвого розвитку дітей раннього та дошкільного віку керуючись нормативно-правовою та науково-методичною базою; - створювати розвивальне мовленнєве середовище в груповому приміщенні та на ділянці сучасного дошкільного навчального закладу; - комплексно застосовувати мовні та немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних ситуаціях, проявляти ініціативність у спілкуванні; - планувати роботу з формування мовленнєвої компетенції дитини на день, тиждень, місяць, рік.
Практично-творча	засоби та педагогічні технології мовленнєвої компетентності дітей раннього та дошкільного віку.	творчо використовувати педагогічні технології; -обирати та виготовляти дидактичний матеріал (наочний та словесний) для формування у дітей знань про мову, мовленнєвих вмінь, навичок; описувати методику його використання; -проявляти творчу пізнавальну

		<p>активності, спостережливість, здатність моделювати, експериментувати, використовуючи умовно-символічні зображення, схеми та інше.</p> <p>- залучати дітей та батьків до словесної творчості, інтегрувати в творчих завданнях свої інтереси, уподобання, цінності тощо.</p>
--	--	---

Робоча навчальна програма передбачає вивчення курсу в процесі поєднання лекційних, семінарських, лабораторних занять, самостійної та індивідуальної роботи. Питома вага вивчення курсу припадає на самостійну роботу студента, що передбачає формування відповідних умінь та навичок, здобуття нових знань для їх ефективного використання в ході вирішення практичних завдань, педагогічної практики в базових дошкільних навчальних закладах. Семінарські заняття мають на меті узагальнення, систематизацію, корекцію знань, засвоєних студентами в процесі лекцій та самостійного вивчення матеріалу. В ході виконання практичних завдань відбувається комплексне застосування отриманих знань та оволодіння проектно-конструктивними вміннями проектування роботи з розвитку мовлення, навчання мови та виховання мовленнєвої культури, організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей тощо.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **180 год., 6 кредитів ECTS**.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни *на першому курсі*, становить 120 год., з них: 46 год. – лекції, 30 год. – семінарські, 8 год. - лабораторні заняття; 10 год. - модульний контроль; 56 год. – самостійна робота + іспит *на другому курсі у 3 семестрі*.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 «Освіта»	Нормативна
Модулів – 5	Спеціальність 012	Рік підготовки:
Змістових модулів – 5		1-й -2-й
		Семестри 1-2-3
Загальна кількість годин – 180 год, 3 них: 120 на першому курсі ; 60 год, - на другому.		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 5	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	46 год.
		Семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		8
		Самостійна робота
		56 год. +30
Модульний контроль		
		10 год.
		Вид контролю: іспит на другому курсі в 3 семестрі

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	аудиторні	Лекційних	Семінари	Лабораторні	Індивідуальна заняття	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль 1 Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання дітей рідної мови (1 семестр)									
1.1.	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття			2				2	
1.2.	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку			2	1			4	
1.3.	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей			4	1			4	
1.4.	Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики				2			4	
	Модульний контроль								2
	Разом:	28	12	8	4			14	2
Змістовий модуль 2 Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей (1 семестр)									
2.1	Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності . Функції художньої літератури. Прояви мовленнєвої творчості дітей.			2				2	
2.2	Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням). Куточок книги			2	2			4	
2.3.	Методика проведення бесід на морально-етичні теми			2	2			4	
2.4	Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ Ярмарок художніх творів для малят			2	2	2		4	
	Модульний контроль								2
	Разом:	32	16	8	6	2		14	2
	Разом за 1 семестр	60	28	16	10	2		28	4

Змістовий модуль 3.
Теорія і методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності
(2 семестр)

3.1.	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності			2				2	
3.2.	Розвиток мовлення у дітей першого-другого року життя			2	1			4	
3.3.	Розвиток мовлення у дітей третього року життя			2	1			4	
3.4.	Методика читання і розповідання дітям художніх творів			2	2			4	
	Модульний контроль								2
	Разом:	28	12	8	4			14	2

Змістовий модуль 4.
Теорія і методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності
(2 семестр)

4.1.	Методика виховання звукової культури мовлення дошкільника			2	2			4	
4.2.	Методика розвитку словника			2	1			4	
4.3.	Методика формування граматичної правильності мовлення дошкільників			1	1			2	
4.4.	Методика розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку			3	2			4	
4.5.	Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей дошкільного віку					2			
	Модульний контроль								2
	Всього	32	16	8	6	2		14	2
	Разом за 2 семестр	60	28	16	10	2		28	4
	Разом за навчальний рік на першому курсі	120	56	32	20	4		56	8

Змістовий модуль 5. (3 семестр другий курс)									
5.1.	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності			2	2			4	
5.2.	Методика розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку проведення різних видів бесід, полілогів з дітьми			2	2			4	
5.3.	Методика розвитку монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Навчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку(2 год.)			2	2			6	
5.4.	Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Гра і дитяча словотворчість. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом літературних творів			2	2			6	
5.5.	Інтеграція роботи з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку в різні види діяльності			2		2		2	
5.6.	Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова			2		2		2	
5.7.	Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей елементів грамоти					2		4	
5.8.	Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей дошкільного віку							2	
	Модульний контроль								2
	Всього	28	28	14		4		30	2
	Разом за 3 семестр	60	28	14	10	4		30	2
	Разом годин на першому і другому курсах	180	84	46	30	8		56 +30	10

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВІДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ.

Лекція 1

Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття (2 год.)

Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови як наука. Об'єкт, предмет, зміст, завдання дошкільної лінгводидактики як навчальної дисципліни.

Мовлення в контексті дитячого розвитку.

Зв'язок дошкільної лінгводидактики з іншими науками, їх внесок у науку про навчання дітей раннього і дошкільного віку рідної мови.

Наукові засади дошкільної лінгводидактики. *Методологічні* засади (мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови, мова – засіб спілкування, взаємозв'язок мови й мислення).

Методи наукового дослідження в методиці: спостереження, бесіди, психолого-педагогічний експеримент, діагностичні методики.

Основні поняття теми: лінгводидактика, об'єкт, предмет, зміст, завдання, методика, теорія, мова, мовлення, текст, функції мови і мовлення, культура мовлення, закономірність, дитина, чуття мови тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 4.

Додаткова: 1, 3

Лекція 2

Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку (2 год.)

Закономірності мовленнєвого розвитку дітей на етапі дошкільного дитинства; *природничі* засади (вчення І. Павлова про II сигнальну систему, становлення II сигнальної системи у дітей, будова мовного апарату); *психологічні* засади (вчення психологів про мовлення і мовленнєву діяльність; усвідомлення дітьми звукового та словникового складу мовлення); *лінгвістичні* засади (лінгвістика – теоретичне підґрунтя методики; функції мови та мовлення; стилі мовлення, нормативність і культура мовлення); *педагогічні* засади (педагогіка – база лінгводидактики; використання категорій педагогіки в методиці розвитку мовлення: навчання, виховання, розвиток, формування, закономірності, принципи, методи, прийоми, форми, фактори, умови, виховання).

Основні поняття теми: закономірності, принципи навчання мови, розвитку мовлення: загальнодидактичні, методичні (загальні методичні принципи, часткові методичні принципи, спеціальні); мовна й мовленнєва компетенція тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 4.

Додаткова: 1, 3

Лекції 3-4

Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей (2 год.)

Мова як суспільне явище, суспільний характер походження мови; мова як засіб спілкування; взаємозв'язок мови й мислення; слова й поняття.

Роль чуттєвого досвіду в розвитку мовлення. Мовленнєва діяльність (Б. Баєв, І. Бодуен де Куртене, І. Зимняя, О. Леонтьєв, І. Синиця, Ф. де Соссюр) та її характеристика. Формування

мовленнєвих умінь і навичок у дошкільників (А. Богуш, Ф. Сохін, В. Яшина). Розвивальний потенціал мовленнєвого середовища дошкільного закладу і родини (А. Богуш, Т. Піроженко).

Мовлення вихователя – чинник розвитку культури мовлення дитини.

Мовна й мовленнєва компетенція. Проблема формування мовленнєвої компетенції в державних документах.

Базовий компонент дошкільної освіти про виховання мовної особистості. Базова програма та варіативні програми розвитку мовлення дітей.

Огляд сучасних програм організації мовленнєвої роботи з дошкільниками.

Мета і завдання дошкільного навчального закладу з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови: виховання звукової культури мовлення, розвиток словника, формування граматичної правильності мовлення, розвиток зв'язного мовлення, навчання елементів грамоти та ін.. Засоби розвитку мовлення дитини: організація їхнього спілкування з батьками та вихователями у різних напрямках діяльності – гра, праця, художня література, використання ІКТ, мовлення вихователя й мовлення дітей. Форми навчання дітей рідної мови, розвитку мовлення, виховання мовленнєвої культури. Методи та прийоми : розглядання іграшки, предмета, картинки тощо, дидактичні ігри та вправи, розмови, бесіди, читання й розповідання, переказування літературних творів та ін..

Розвивальне середовище. Урахування вікових та індивідуальних особливостей дітей.

Основні поняття теми: мовленнєва діяльність мовна, мовленнєва компетенція, види мовленнєвої компетенції, завдання, засоби, форми навчання, методи, прийоми навчання мови, розвитку мовлення.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 4.

Додаткова: 1-9.

Семинар 1

Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку
Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей (2 год.)

Семинар 2

Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

(1 семестр)

Лекція 5

Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності .

Функції художньої літератури. Прояви мовленнєвої творчості дітей (2 год.).

Діяльність як цілеспрямована активність, види діяльності. Художній образ, Художньо-мовленнєва діяльність, її складові, структура. Театрально-мовленнєва, образотворчо-мовленнєва, музично-мовленнєва, літературно-мовленнєва діяльність. Функції художньої літератури: інформаційно-освітня, виховна, національно-духовна, історична, культуроносна, естетична, розважальна тощо.

Основні поняття теми: активність, діяльність, діяльнісний підхід, види діяльності, художній образ, художньо-мовленнєва діяльність, структура, функції тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-9.

Лекція 6

Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з художньою літературою. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням). Куточок книги (2 год.)

Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з художньою літературою.

Форми роботи з художньою літературою. Заняття з художньо-мовленнєвої діяльності. Їх види та типи в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Вимоги до організації куточка книги в дошкільному навчальному закладі.

Основні поняття теми: художня література, діти, форми, заняття, види, типи, малі фольклорні жанри, куточок книги тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-9.

Семінар 3

Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням). Куточок книги (2 год.)

Лекція 7

Методика проведення бесід на морально-етичні теми (2 год.)

Поняття бесіди. Її структура, види, мета. Етична бесіда, її типи, структура.

Основні поняття теми: метод, бесіда, структура, види бесід, етична бесіда, вступна, групова, колективна, художня література, прийом тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-9.

Семінар 4

Методика проведення бесід на морально-етичні теми (2 год.)

Лекція 8

Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ (2 год.)

Сутність поетичного слова (вірші, утішки, байки). Особливості сприймання дітьми поетичних творів, завдання. Методика заучування віршів з дітьми.

Основні поняття теми: слово, поезія, поетичне слово, вірш, утішка, байка тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-9.

Семінар 5

Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ (2 год.)

Лабораторне 1.

Ярмарок літературних новинок (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАННЬОМУ ВІЦІ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1 курс (2 семестр)

Лекція 9

Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства.

Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності (2 год.)

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей раннього віку. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя.

Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей раннього віку, їх індивідуальні особливості. Завдання, засоби, форми роботи з розвитку мовлення дітей раннього віку. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності.

Основні поняття теми: розуміння мовлення, усвідомлені слова, індивідуальні особливості тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 9.

Лекція 10.

Розвиток мовлення у дітей першого-другого року життя (2 год.)

Необхідність свідомого батьківства, спілкування майбутніх батьків у перинатальному періоді.

Значення мови в розвитку дітей раннього віку. Необхідність цілеспрямованого керівництва розвитком мовлення дітей з боку дорослих.

Становлення мовленнєвої діяльності на першому році життя. Особливості підготовчого періоду; розвиток голосових реакцій, наслідування звуків мови і слів. Розвиток розуміння мовлення оточуючих, поява у дитини перших усвідомлених слів.

Зміст і завдання розвитку мовлення дітей першого року життя. Необхідність спілкування з дитиною. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення малят. Прийоми організації індивідуальних і групових ігор-занять. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми 1-го року життя.

Особливості розвитку мовлення дітей другого року життя. Розвиток мовлення на другому році життя. Характеристика розвитку мовлення дітей другого року життя. Завдання розвитку мовлення дітей 2-го року життя. Форми роботи з розвитку мовлення дітей другого року життя. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання.

Основні поняття теми: передумови мовного розвитку: голосові реакції; підготовчий період: слухове, зорове зосередження; крик, гукання, гулення, белькіт, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 9.

Лекція 11

Розвиток мовлення у дітей третього року життя (2 год.)

Базисна характеристика розвитку мовлення дітей третього року життя. Спілкування як важлива умова розвитку активного мовлення дітей.

Огляд перших педагогічних праць з проблем розвитку мовлення і навчання дітей мови. Погляди Я.А. Коменського на навчання дітей рідною мовою. І. Срезневський та його книга «Про вивчення рідної мови взагалі та особливо в дитячому віці».

Зміст, завдання, форми, методи та прийоми роботи розвитку мовлення у дітей третього року життя. Використання картинки й художньої літератури в роботі з дітьми третього року життя. Розвиток мовлення дітей раннього віку в сім'ї.

Основні поняття теми: зміст завдання, звуковимова, фонематичний слух, наслідування; розуміння мовлення, усвідомлені слова, ігри-заняття, спостереження, екскурсії-огляди, дидактичні ігри, розігрування утішок, розповіді-бесіди, інсценовані покази.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 10.

Семінар 6

Методика розвитку мовлення дітей раннього віку (2 год.)

Лекція 12

Методика читання і розповідання дітям художніх творів

Завдання, зміст, методи роботи з художньою літературою в дошкільному навчальному закладі. Методика читання і розповідання дітям художніх творів. Напрями роботи з художнім текстом. Форми роботи з книгою. Робота з ілюстраціями.

Основні поняття теми: художня література, казка, оповідання, читання, розповідання, ілюстрації, драматизація, інсценізація тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 10.

Семінар 7

Методика читання і розповідання дітям художніх творів.

Ярмарок художньої літератури для малят. (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

1 курс (2 семестр)

Лекція 13

Методика виховання звукової культури мовлення у дошкільному віці (2 год.)

Основні поняття: фонема, звук, звукова культура мовлення. Завдання виховання звукової культури мовлення у дошкільників.

Система роботи з виховання звукової культури мовлення. Формування правильної звуковимови; розвиток фонематичного слуху, мовного дихання, дикції, сили голосу, інтонації.

Зміст, форми, методи та прийоми роботи з виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: звукова культура (компоненти звукової культури мовлення, фонема, звук, завдання виховання звукової культури мовлення, методи, прийоми роботи над звуковою культурою мовлення дошкільника: чистомовки, скоромовки, розповіді зі звуконаслідуванням, артикуляційні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 10.

Семінар 8

Методика виховання звукової культури мовлення у дошкільному віці (2 год.)

Лекція 14

Теорія і методика розвитку словника дітей дошкільного віку (2 год.)

Особливості засвоєння слова в дошкільному віці.

Завдання і зміст словникової роботи з дітьми дошкільного віку.

Принципи словникової роботи.

Методи і прийоми словникової роботи з дітьми.

Розвиток словника дітей в різних видах діяльності.

Основні поняття теми: словник, активний, пасивний, принципи словникової роботи, безпосередні та опосередковані методи ознайомлення з навколишнім у словниковій роботі, дидактична гра, види дидактичних ігор з словникової роботи, лексичні вправи; граматики, формування граматичної правильності мовлення, граматичні помилки, словотворення, методи, дидактична гра, види дидактичних ігор з формування граматичної правильності мовлення у дітей, граматичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-4, 7-8.

Лекція 15

Теорія і методика формування граматично-правильного мовлення дітей дошкільного віку (1 год.)

Поняття граматичної будови мови.

Особливості засвоєння граматичної будови мови дітьми дошкільного віку.

Типові граматичні помилки в мовленні дітей. Дитяче словотворення.

Завдання і зміст роботи з формування граматичної правильності мовлення дошкільників.

Зміст та форми, методи і прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.

Основні поняття теми: грамати́ка, формування граматичної правильності мовлення, граматичні помилки, словотворення, методи, дидактична гра, види дидактичних ігор з формування граматичної правильності мовлення у дітей, граматичні вправи.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-4, 7-8.

Се́міна́р 9

Теорія і методика розвитку словника та формування граматично-правильного мовлення дітей дошкільного віку (2 год.)

Лекція 16

Теорія і технології розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку (3 год.)

Поняття «діалог (монолог)», «діалогічне (монологічне) мовлення».

Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід.

Види бесід. Тематика підсумкових бесід.

Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди.

Види запитань вихователя та дитячі запитання. Вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей.

Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Способи організації переказу. Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання дітей розповідання.

Основні поняття теми: діалогічне мовлення, бесіда, вступна, супровідна, заключна, підсумкова бесіда, структура підсумкової бесіди: вступна, основна, заключна, види запитань: констатувальні, причинно-наслідкові тощо; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь (описова, сюжетна, з пам'яті, творча), прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-4, 7-8.

Лабораторне 2

Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей дошкільного віку

Семінар 10

Теорія і технології розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

**Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі
дошкільного навчального закладу
та в процесі підготовки їх до школи
2 курс (3 семестр)**

Лекція 17

**Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку.
Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності (2 год.)**

Особливості, зміст і завдання розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку. Форми роботи з розвитку мовлення дітей старшої групи ЗДО. Методика проведення занять, їх види. Прийоми навчання. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку.

Основні поняття теми: особливості мовлення: фонематичний слух, чітка звуковимова, слухове, зорове сприймання; розуміння мовлення, усвідомлення мовлення, інтегровані заняття, дидактичні ігри, дидактичні вправи, бесіди, переказування тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1, 3, 5, 10.

Семінар 11

**Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку.
Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності (2 год.)**

Лекція 18

**Методика розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку проведення різних
видів бесід, полілогів з дітьми (2 год.)**

Поняття «діалог (монолог)», «діалогічне (монологічне) мовлення».

Завдання розвитку діалогічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку діалогічного мовлення.

Бесіда – основний метод розвитку діалогічного мовлення. Значення бесід.

Види бесід. Тематика підсумкових бесід.

Підготовка вихователя та дітей до бесіди. Структура бесіди.

Види запитань вихователя та дитячі запитання. Вимоги до запитань вихователя та відповідей дітей.

Завдання розвитку монологічного мовлення дітей.

Методи та прийоми навчання дітей монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Способи організації переказу. Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання дітей розповідання.

Основні поняття теми: діалогічне мовлення, бесіда, вступна, супровідна, заключна, підсумкова бесіда, структура підсумкової бесіди: вступна, основна, заключна, види запитань: констатувальні, причинно-наслідкові тощо; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь

(описова, сюжетна, з пам'яті, творча), прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-4, 7-8.

Семінар 12

Методика розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку проведення різних видів бесід, полілогів з дітьми (2 год.)

Лекція 19

Методика розвитку монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Навчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку(2 год.)

Поняття «монолог», «монологічне мовлення».

Завдання розвитку монологічного мовлення в дошкільному дитинстві.

Методи та прийоми розвитку монологічного мовлення.

Переказ літературних творів. Значення переказу.

Вимоги до творів для переказу дітьми, їх підбір для дітей різних вікових груп. Способи організації переказу. Особливості навчання переказу дітей в різних вікових групах.

Поняття розповіді. Класифікація дитячих розповідей. Описова й сюжетна розповідь. Види таких розповідей. Методика навчання опису предметів, іграшок, картинок тощо.

Послідовність введення в роботу розповідей різних видів.

Прийоми навчання дітей розповідання.

Основні поняття теми: монологічне мовлення; переказ, види переказу: за запитаннями, спільний, відображений, переказ за частинами, за ролями, за власними малюнками, з елементами драматизації, від першої особи, з елементами навчання творчого переказу; прийоми навчання переказу, структура мовленнєвого заняття з навчання переказу літературних творів; розповідь (описова, сюжетна, з пам'яті, творча), прийоми навчання розповідання: зразок, план, аналіз, запитання, підказка, нагадування; опис однієї іграшки, групи іграшок, опис іграшки з навколишнього, опис-загадка, опис по пам'яті.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-4, 7-10.

Семінар 13

Методика розвитку монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку. Навчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку(2 год.)

Лекція 20

Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом літературних творів (2 год.)

Діяльність як цілеспрямована активність, види діяльності. Художній образ, Художньо-мовленнєва діяльність, її складові, структура.

Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з художньою літературою.

Форми роботи з художньою літературою в групах дітей старшого дошкільного віку.

Заняття з художньо-мовленнєвої діяльності. Їх види та типи в роботі з дітьми дошкільного віку. Методика читання і розповідання дітям художніх творів. Напрями роботи з художнім текстом. Форми роботи з книгою. Робота з ілюстраціями. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Вимоги до організації куточка книги в дошкільному навчальному закладі.

Основні поняття теми: художня література, формування культури читача, малі фольклорні жанри, казка, оповідання, вірш, читання, розповідання, ілюстрації, драматизація, інсценізація, форми, заняття, види, типи, куточок книги тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-10.

Семінар 14

Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом літературних творів (2 год.)

Лекція 21

Інтеграція роботи з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку в різні види діяльності (2 год.)

Діяльність як цілеспрямована активність, види діяльності. Навчально-мовленнєва діяльність, пізнавальна, художньо-мовленнєва діяльність, її складові, структура.

Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з розвитку мовлення в різних видах діяльності дітей старшого дошкільного віку.

Заняття з пріоритетом інтелектуально-мовленнєвої, ігрової та художньо-мовленнєвої діяльності. Їх види та типи в роботі з дітьми дошкільного віку.

Планування роботи з розвитку мовлення в дошкільних навчальних закладах.

Збагачення словника в пізнавальній діяльності. Пошуково-експериментальна діяльність як стимулятор мовленнєвого акту, розвитку пізнавальної активності дошкільника.

Розвиток діалогічного та монологічного мовлення в процесі ігрової діяльності.

Технологія формування самостійної мовленнєвої діяльності дітей у розвивальному середовищі.

Єдність підходів та вимог - як умова успішного мовленнєвого розвитку дітей

Основні поняття теми:

Основні поняття теми: діяльність, види дитячої діяльності, інтеграція, художня література, форми, заняття, види, типи, планування роботи, ігрова діяльність, пізнавальна діяльність, самостійна мовленнєва діяльність, підходи та вимоги тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-10.

Лекція 22

Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова (2 год.)

Значення розвитку усвідомлення дітьми мовлення.

Характеристика сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Етапи навчання грамоті дітей дошкільного віку.

Підготовка до навчання грамоті на п'ятому році життя. Завдання, зміст та форми роботи в підготовчому періоді щодо навчання дітей елементів грамоти..

Зміст і завдання підготовки до навчання грамоті на шостому році життя. Завдання, зміст, форми роботи з навчання грамоті дітей зазначеного віку.

Методика практичного ознайомлення дітей дошкільного віку з поняттями «слово», «речення».

Поняття звукового аналізу слова. Завдання і зміст роботи з навчання звукового аналізу слів дітей дошкільного віку.

Мовні та немовні звуки. Методика ознайомлення з голосними та приголосними (твердими та м'якими приголосними) звуками мови.

Методичні прийоми звукового аналізу та синтезу слова. Поняття складової структури слова, наголос у слові. Методичні прийоми складового аналізу слова.

Основні поняття теми: навчання грамоти, усвідомлення мовлення, наступність, перспективність, мовленнєвий розвиток, пізнавальна активність, звуковий аналітико-синтетичний метод, етапи навчання грамоти: добуквенний, буквенний, післябуквенний; слово, речення, звуки мови: голосні, приголосні (тверді та м'які), звуковий аналіз, звуковий аналіз слова, робота з картками-схемами, умовні фішки, склад, наголос, наголошений склад, методичні прийоми тощо.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4.

Додаткова: 1-10.

Семінар 15

Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова (2год.)

Лекція 23

Огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей елементів грамоти (2 год.)

Характеристика методів навчання дітей грамоти: звуковий аналітико-синтетичний метод К. Ушинського, метод М. Монтесорі, метод Маккіндер, метод Глена Домана, метод кубиків М. Зайцева; методика І. Карабаєвої, Л. Шелестової та ін.

Завдання, зміст, форми роботи з дітьми старшого дошкільного віку щодо ознайомлення зі звуками мови та відповідними літерами.

Основні поняття теми: вітчизняні та зарубіжні методики, методи й прийоми навчання дітей читання.

Рекомендована література

Базова: 1, 2, 3, 4, 5.

Додаткова: 1-9.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»
 Разом: 120 год. З них: лекції - 32 год., семінарські заняття - 20 год., лабораторні заняття - 4 год., модульний контроль – 8 год.,
 самостійна робота – 56 год.

I курс 1 семестр										
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II					
Назва модуля	Теоретико-методичні засади, історія становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики. Завдання, зміст, засоби, форми, методи та прийоми навчання рідної мови				Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей					
Кількість балів за модуль										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8		
Теми лекцій	Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики та її методи	Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку	Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей дошкільного віку	Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності.	Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з художньою мовленнєвою діяльністю	Методика проведення бесід на морально-етичні теми	Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ		
Теми семінарських та лабораторних занять			Закономірності та принципи мовленнєвого розвитку дітей. Завдання, зміст, засоби розвитку мовлення дітей.	Історичний огляд становлення та розвитку дошкільної лінгводидактики		Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням)	Методика проведення бесід на морально-етичні теми	Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ	Лабораторне I. Ярмарок літературних новинок	
Самостійна робота	5 бали	5 бали	15 балів	10 балів	5 бал	10 балів	5 балів	10 балів	5 балів	
ІНДЗ										
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Разом: 120 год. З них: лекції - 32 год., семінарські заняття - 20 год., лабораторні заняття - 4 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

1 курс 2 семестр								
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV			
Назва модуля	Теорія та методика розвитку мовлення дітей у ранньому віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності				Теорія та методика розвитку мовлення дітей у дошкільному віці в навчально-мовленнєвій та художньо-мовленнєвій діяльності			
Кількість балів за модуль								
	10	11	12	13	14	15	16	17
Лекції	9	10	11	12	13	14	15	16
Теми лекцій	Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі раннього дитинства. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності	Розвиток мовлення у дітей першого-другого року життя року життя	Розвиток мовлення у дітей третього року життя	Методика читання і розповідання дітям художніх творів	Методика виховання звукової культури мовлення у дошкільному віці	Теорія і методика розвитку словн. формування графічно-правильного мовлення дітей	Теорія і технології розвитку зв'язного діалогічного мовлення дітей	Теорія і технології розвитку зв'язного монологічного мовлення дітей дошкільного віку
Теми семінарських та лабораторних занять			Методика розвитку мовлення дітей раннього віку	Методика читання і розповідання дітям художніх творів Ярмарок книжок	Методика виховання звукової культури мовлення у дошкільному віці	Теорія і методика розвитку словн. формування графічно-правильного мовлення дітей	Теорія і технології розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку	Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей дошкільного віку
Самостійна робота	10 балів	10 балів	15 балів		10 балів	10 балів	10 балів	5 балів
ІНДЗ								
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота 4 (25 балів)			
Підсумк. конр.	Максимальна кількість балів за 1 курс (1-2 семестр) – 336 балів							

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»
Разом 180 годин. З них на 1 курсі 120 годин; на 2 курсі 60 год.: лекції - 14 год., семінарські заняття - 10 год., лабораторні заняття - 4 год.,
модульний контроль – 2 год., самостійна робота – 30 год.

2 курс 3 семестр									
Модулі	Змістовий модуль V								
Назва модуля	Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи								
Кількість балів за модуль									
	18	19	20	21	22	23	24	25	
Лекції	17	18	19	20	21	22	23		
Теми лекцій	агальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку .Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності	Методика проведення різних видів бесід з дітьми старшого дошкільного віку	авчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку	Художньо-мовленнєва діяльність старших дошкільників ... Мовленнєві ігри з	Інтеграція роботи з розвитку мовлення дітей в різні види діяльності	Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу	гляд сучасних вітчизняних та зарубіжних методик навчання дітей елементів грамоти		
Теми семінарських та лабораторних занять	агальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку .Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності	Методика проведення різних видів бесід з дітьми старшого дошкільного віку	авчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку	Художньо-мовл. діяльність, дошк. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом		Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей	лабораторне 1. Гра і дитяча словотворчість як ефективні засоби розвитку мовлення дошкільників	Лабораторне 2 Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей старшого дошкільного віку	
Самостійна робота	5 балів	5 балів	15 балів		5 балів	5 балів	10 балів	5 балів	
ІНДЗ									
Види поточ. контролю	Модульна контрольна робота 5 (25 балів)								
Підсумк. конр.	Максимальна кількість балів за 2 курс (3 семестр) -179 балів								
Підсумк. конр.	Максимальна кількість балів в 1-3 семестрах – (515: 60 = коефіцієнт – 8,58)								

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВІДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ.

(I курс 1 семестр)

Семінар 1

Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку
Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Закономірності і принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку.

2. Мова. Мовлення дитини. Зміст і базисні характеристики мовленнєвої діяльності дітей у Базовому компоненті дошкільної освіти (2012 р.) та чинних програмах. *Робота в підгрупах за словниками (термінологічні завдання), з текстами чинних програм та БКДО в аспекті організації навчально-мовленнєвої діяльності дітей в умовах ДНЗ та сім'ї.*

3. Мета та завдання розвитку мовлення дітей. Засоби розвитку мовлення дітей. Форми організації навчання мови та розвитку мовлення дітей в дошкільних навчальних закладах. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

4. Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку рідної мови, розвитку мовлення, виховання мовленнєвої культури. *Заповнення таблиці.*

Самостійно опрацювати питання: Вплив мовлення вихователя на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до мовлення вихователя. Вимоги до мовлення дітей.

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7– С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.

Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огневюк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В. Беленька; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.

Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. - С. 308-314.

Семінар 2

Історія становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Історичні етапи становлення педагогічних систем мовленнєвого розвитку. Вчення К. Ушинського про рідну мову. Є. Тихеева та С. Русова – фундатори дошкільної лінгводидактики. Внесок І.Срезневського, І. Огієнка, в розвиток української дошкільної лінгводидактики. Погляди Б. Грінченка про рідну мову та школу. Витоки дошкільної лінгводидактики в працях зарубіжних вчених (Я.-А. Коменський, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локк, І. Песталоцці, Ф. Фребель, М. Монтесорі та ін.). Огляд становлення дошкільної лінгводидактики в працях російських науковців (В. Одоевський, А. Симонович, Л. Шлегер, Є. Тихеева та ін.). Лінгводидактичні погляди В. Сухомлинського. Сучасні дослідження проблем дошкільної лінгводидактики на Україні (А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, І Луценко, Т. Піроженко та ін.). *Виставка книг. Аналітичний огляд та систематизація.*

2. Періодизація розвитку дошкільної лінгводидактики в Україні. *Підгрупова робота: внесок видатних особистостей в розвиток дошкільної лінгводидактики за алгоритмом.*

3. Співбесіда за змістом статей К.Д. Ушинського; зустріч з педагогами-практиками.

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 93-167.

Додаткова

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с. - С. 137 – 150; 152 – 183; 212 – 214.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

(1 семестр)

Семінар 3

Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням). Куточок книги (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Художня література. Ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами. Зміст і базисні характеристики художньо-мовленнєвої діяльності дітей у Базовому компоненті дошкільної освіти (2012 р.) та чинних програмах. *Робота в підгрупах за словниками (термінологічні завдання), з текстами чинних програм та БКДО в аспекті організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в умовах ДНЗ та сім'ї.*

2. **Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в дошкільних навчальних закладах.** *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

3. **Методи та прийоми ознайомлення дітей з художньою літературою.** *Заповнення таблиці.*

Самостійно опрацювати питання: Вплив прикладу роботи з книгою дорослого на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до читання і розповідання художніх творів дітям. Робота в куточку книги.

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7 – С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.

Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В. Беленька; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.

Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. - С. 308-314.

Семінар 4

Методика проведення бесід на морально-етичні теми (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття бесіди. Її структура, види, мета.

2. Етична бесіда, її типи, структура. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7 – С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.

Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]; наук. ред.: Г.В. Беленька, М.А. Машовець; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк; наук. ред. Г.В. Беленька; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.

Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. - С. 308-314.

Семинар 5

Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Сутність поетичного слова (вірші, утішки, байки).
2. Особливості сприймання дітьми поетичних творів.
3. Завдання і зміст роботи з поетичним словом в умовах дошкільного навчального закладу. *Підгрупова робота.*
4. Методика заучування віршів з дітьми. *Тренінгові справи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7 – С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.

Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, авт.кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]. ; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-нт ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.

Товкач І.Є. Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях / І.Є. Товкач // Стандарти дошкільної освіти: Збірник наукових робіт учасників всеукраїнської науково-практичної конференції: (11 квітня 2014 р., м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко, Г.В. Беленька. – К.: Київ. ун-т ім. Б.Грінченка, 2014. - С. 308-314.

Лабораторне 1.

Ярмарок літературних новинок (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ (Курс 2 семестр)

Семінар 6

Методика розвитку мовлення у дітей третього року життя (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Загальна характеристика мовленнєвого розвитку дітей третього року життя.
Заповнення таблиці.
- 2.Зміст і завдання розвитку мовлення дітей третього року життя. *Робота в підгрупах з текстами чинних програм в аспекті мовленнєвої діяльності дітей зазначеного віку.*
- 3.Специфіка організації мовленнєвої роботи з дітьми третього року життя. Характеристика методів і прийомів. *Імітація фрагментів форм роботи з дітьми. Представлення та характеристика засобів навчання, виготовлення дидактичних посібників.*

Особливості процесу становлення мовлення в ранньому віці (умови, чинники, закономірності, тенденції).

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 271-277.

Богуш А.М. Теорія і методика розвитку мовлення дітей раннього віку. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш, О.В. Саприкіна. - К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 408 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / А.В. Кишинська, І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 29-33; 67-69.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)/ Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 275-296.

Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. – 2016.- № 4. – С. 3-6.

Семінар 7

Методика читання і розповідання дітям художніх творів.

Ярмарок художньої літератури для малят. (2 год.)

План заняття

Зміст і форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Жанри художньої літератури.
2. Особливості сприймання дітьми казок.
3. Завдання і зміст роботи з художньою літературою в умовах дошкільного навчального закладу. *Підгрупова робота.*

4. Методика читання і розповідання дітям художніх творів. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В., Панасюк Т.В., Піроженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7 – С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 176-231.

Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: О.В. Огнев'юк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]. ; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і наук. України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

- Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
- Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. - 720 с.
- Товкач І. Що є справжнім читанням для дошкільняти? / І. Товкач // Дошкільне виховання”, 2015. - № 11. - С. 6-9.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В
НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
(2 семестр)
Семінар 8

Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Поняття звукової культури мовлення. Характеристика особливостей звуковимови у дітей дошкільного віку. Індивідуальна перевірка звукової культури мовлення у дошкільників. *Заповнення таблиці.*
2. Методи та прийоми виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів.*
3. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання короточасних проєктів з використанням ігор, художніх творів (віршів, чистомовок, скоромовок) та розповідей із звуконаслідуванням: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

- Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник. / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. - С. 307- 360.
- Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проєкту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білооскаленко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
- Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проєкту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212.

Додаткова

- Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
- Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів./ Упорядник Богуш А. М. Частина I та II. – К.; Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 214-270.
- Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб.** / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна,

Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семінар 9

Теорія і технології розвитку словника, формування граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Особливості, завдання розвитку словника у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці.*

2. Методи та прийоми роботи з розвитку словника у дошкільників.

3. Становлення граматичної будови мовлення у дітей дошкільного віку. Характеристика мовленнєвих періодів. Дитяче словотворення. Шляхи формування граматичної правильності мовлення у дітей. виправлення граматичних помилок дітей. *Заповнення таблиці.*

4. Методи та прийоми роботи з формування граматичної правильності мовлення у дітей дошкільного віку.

Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвої діяльності з подальшим аналізом методів і прийомів.

5. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності. *Моделювання фрагментів роботи педагога з дітьми з використанням розповідей з важкими граматичними формами та дидактичних ігор та вправ: підгрупова робота.*

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 366-378; 399-433.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина**: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219 та ін.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212 та ін.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 405 – 460; 469-552.

Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб.** / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. ред.. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Лабораторне 2

Ярмарок новинок з художньої літератури для дітей дошкільного віку

Семінар 10

Теорія і технології розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку (1 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей дошкільного віку.

Заповнення таблиці.

2. Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей дошкільного віку.

3. Методика проведення бесід і полілогів. Навчання дошкільників міркування. Запитання. Характеристика запитань та вимоги до них. *Імітація фрагментів діяльності, обговорення конспектів, творчі завдання; опрацювання конспектів.*

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507. С. 450-472; 495-507.

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. / Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135--141; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.

Гавриш Н. Сім'я / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.

Гавриш Н. Ігри й іграшки / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.

Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.

Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб.** / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

11. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семинар 10

Методика навчання дітей розповідання й переказу літературних творів (1 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного (монологічного мовлення) у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці.* Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку. Методика навчання розповіді за картинами. Описові та сюжетні розповіді. Розповіді за серією сюжетних картин. *Імітація фрагментів занять, елементи тренінгу, творчі завдання, опрацювання конспектів.*

2. Складання зразків *сюжетних історій з пам'яті*: з колективного досвіду «Як ми...»; з індивідуального досвіду «Про те, що мені сподобалось сьогодні найбільше» для дітей старшого дошкільного віку.

3. Методика навчання розповіді за уявою. *Імітація фрагментів занять, обговорення конспектів, творчі завдання*: складання зразків історій для дітей старшого дошкільного віку: а) за поданим початком вихователя; б) за опорними словами (3-5 слів); в) на запропоновану тему (за вибором).

4. Методика навчання переказу літературних творів. Способи навчання дітей переказу. *Імітація фрагментів занять; елементи тренінгу; творчі завдання; опрацювання конспектів занять.*

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507.

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. / Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина**: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.

Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с. 19-26; 74-79; 135-140; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. – С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.

Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.

Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навчальний посібник для розвитку дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.

Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до

програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи

2 курс (3 семестр)

Семінар 11

Загальна характеристика мовленнєвого розвитку на етапі старшого дошкільного віку. Індивідуальні особливості дітей в мовленнєвій діяльності (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Особливості, завдання розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Заповнення таблиці.

2. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення у старших дошкільників.

3. Методи та прийоми роботи з розвитку мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвої діяльності з подальшим аналізом методів і прийомів.

4. Застосування методичних прийомів у різних видах мовленнєвої діяльності.

Моделювання фрагментів роботи педагога з дітьми з використанням розповідей з важкими граматичними формами та дидактичних ігор та вправ: підгрупова робота.

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2015. – С. 366-378; 399-433.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина**: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219 та ін.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135-141; 197-212 та ін.

Додаткова

- Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
- Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 405 – 460; 469-552.
- Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Семінар 12

Методика розвитку діалогічного мовлення дітей старшого дошкільного віку проведення різних видів бесід, полілогів з дітьми (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей старшого дошкільного віку. *Заповнення таблиці.*
2. Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного (діалогічного) мовлення у дітей старшого дошкільного віку.
3. Методика проведення бесід і полілогів. Навчання дошкільників міркування. Запитання. Характеристика запитань та вимоги до них. *Імітація фрагментів діяльності, обговорення конспектів, творчі завдання; опрацювання конспектів.*

Рекомендована література

Базова

- Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507. С. 450-472; 495-507.
- Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. / Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.
- Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
- Товкач І.Є. Мовлення дитини / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина»** / наук. кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. - Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 19-26; 74-79; 135--141; 197-212.

Додаткова

- Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)
- Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.
- Гавриш Н. Сім'я / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 3. - С. 4-44.
- Гавриш Н. Ігри й іграшки / Н. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 4. - С. 4-39.

Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.

Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Транспорт: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2018. – 87 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семінар 13

Методика розвитку монологічного мовлення у дітей старшого дошкільного віку.

Навчання різних видів розповідей дітей старшого дошкільного віку (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Становлення зв'язного (монологічного мовлення) у дітей дошкільного віку. *Заповнення таблиці.* Методи та прийоми роботи з розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.

2. Методика навчання переказу літературних творів. Способи навчання дітей переказу. *Імітація фрагментів занять; елементи тренінгу; творчі завдання; опрацювання конспектів занять.*

3. Методика навчання розповіді за картинами. Описові та сюжетні розповіді. Розповіді за серією сюжетних картин. *Імітація фрагментів занять, елементи тренінгу, творчі завдання, опрацювання конспектів.*

Рекомендована література

Базова

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507.

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. / Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.

Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» / Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с. 19-26; 74-79; 135-140; 197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.

- Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.
- Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навчальний посібник для розвитку дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.
- Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
- Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
- Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
- Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
- Товкач І.Є. Транспорт: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2018. – 87 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семінар 14

Художньо-мовленнєва діяльність дітей старшого дошкільного віку. Гра і дитяча словотворчість. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом літературних творів (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Формування інтересу до творів художньої літератури, культури майбутнього читача. *Заповнення таблиці.* Методи та прийоми роботи з художньою літературою з дітьми старшого дошкільного віку дошкільного віку. Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей в дошкільних навчальних закладах. *Тренінгові вправи з апробування різних форм організації мовленнєвої діяльності: індивідуальної, парної, підгрупової, командної, фронтальної.*

2. Складання зразків *сюжетних історій з пам'яті*: з колективного досвіду «Як ми...»; з індивідуального досвіду «Про те, що мені сподобалось сьогодні найбільше» для дітей старшого дошкільного віку.

3. Методика навчання розповіді за уявою. *Імітація фрагментів занять, обговорення конспектів, творчі завдання:* складання зразків історій для дітей старшого дошкільного віку : а) за поданим початком вихователя; б) за опорними словами (3-5 слів); в) на запропоновану тему (за вибором).

4. Мовленнєві ігри з дітьми за змістом літературних творів (*моделювання фрагментів ігор*).

Самостійно опрацювати питання: Вплив прикладу роботи з книгою дорослого на мовленнєвий розвиток дітей. Вимоги до читання і розповідання художніх творів дітям. Робота в куточку книги.

Рекомендована література

Базова

Базовий компонент дошкільної освіти України: науковий керівник: А.М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук.; авт. кол-в: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л., Гавриш Н.В., Долинна О.П., Ільченко Т.С., Коваленко О.В., Лисенко Г.М., Машовець М.А., Низковська О.В.,

Панасюк Т.В., Пироженко Т.О., Поніманська Т.І., Сідельнікова О.Д., Шевчук А.С., Якименко Л.Ю. // Дошкільне виховання. - 2012. - № 7– С. 1-19 с.

Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 450-472; 495-507.

Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник. /Упор. Богуш А. – К., 2005. – С. 308 – 310; 320 – 325; 127 - 137.

Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.

Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» /Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. Огнев'юк ; наук. ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.19-26; 74-79; 135-140;197-212.

Додаткова

Богуш А.М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. – 4-те вид., доопр. і доп. / А.М. Богуш. – Х.: Вид-во «Ранок», 2013. – 192 с. – (Сучасна дошкільна освіта)

Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Упорядник Богуш А.М. Частина I та II. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2005. - С. 307-398. С. 114-121; 182-191; 272-290.

Гавриш Н. Моя країна – Україна! / Н.В. Гавриш // Методична скарбничка вихователя – 2014. - № 7. - С. 4-37.

Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навчальний посібник для розвитку дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с.

Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А.В. Пасічник, І.Є. Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»): навч.-метод. посіб. / Г.В. Беленька, В.М. Вертугіна, Ю.О. Волинець та ін.; за заг. Ред. Н.В. Кудикіної. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.

Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Товкач І.Є. Транспорт: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2018. – 87 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Семінар 15

Методика практичного ознайомлення дітей з поняттями «слово», «речення», навчання дітей звукового аналізу слова (2 год.)

План заняття

Зміст та форми опрацювання навчального матеріалу:

1. Ключові поняття. Характеристика сучасних методів та прийомів роботи над словом і реченням з дітьми 4-7 років. *Заповнення таблиці.*
2. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «звук», «голосний», «приголосний» та ін.; навчання дітей звукового аналізу слова. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання; моделювання та аналіз фрагментів занять з навчання елементів грамоти.*
3. Методи та прийоми ознайомлення з поняттями «склад», «наголос», «наголошений склад»; навчання дітей читання складів, слів, речень. *Перегляд відеозапису фрагментів мовленнєвих занять з подальшим аналізом методів і прийомів навчання; моделювання та аналіз фрагментів занять з навчання елементів грамоти.*

Рекомендована література

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: Підручник – / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш / За ред. А.М. Богуш. Друге видання, доповнене. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. – С. 678-687.
2. Товкач І.Є. Мовлення дитини / І.Є. Товкач // **Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років** / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк ; авт. кол. : Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко [та ін.] ; наук. ред. Г.В. Беленька, М.А. Машовець ; Мін. осв. і науки України, Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – С. 11-114; 160-166; 213-219.
3. Товкач І.Є. Методичні рекомендації до реалізації освітньої лінії «Мовлення дитини» /Н.В. Гавриш, І.Є. Товкач // **Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина»** / наук. Кер. Проекту В.О. огнев'юк ; наук. Ред. Г.В. Беленька ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна та ін. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 352 с.19-26; 74-79; 135-140;197-212.
4. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки : методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Додаткова

5. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Дошкільна лінгводидактика: Хрестоматія. Навчальний посібник./Упоряд. Богуш А. – К., 2005. – С. 650 – 704; 671- 674; 694 – 704.
6. Товкач І.Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є. Товкач // **Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина»)** : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-119.
7. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки : навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).
8. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Лабораторне 5

Ярмарок літературних новинок (2 год.)

Лабораторне 6

Інтеграція роботи з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку в різні види діяльності (2 год.)

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

I-2 курси (1-3 семестри)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ. ЗАВДАННЯ, ЗМІСТ, ЗАСОБИ, ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ.

Всього – 14 год.

I курс (1 семестр)

Тема 1.1. Теоретичні засади дошкільної лінгводидактики. Ключові поняття – 2 год.

Заповнити схему (сонечко) «Зв'язок дошкільної лінгводидактики: теорії і методики розвитку мовлення з іншими науками» (2 год.).

Тема 1.2. Закономірності та принципи розвитку мовлення дітей раннього та дошкільного віку – 3 год.

Проаналізувавши роботи *Л. Федоренко «Принципи методики навчання мови»*, *Е. Короткової «До проблеми вивчення принципів навчання мовлення»* та опрацювавши підручник скласти структурно-логічну схему «Принципи навчання дітей рідної мови» - (3 год.).

Тема 1.3. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми розвитку мовлення дітей – 3 год.

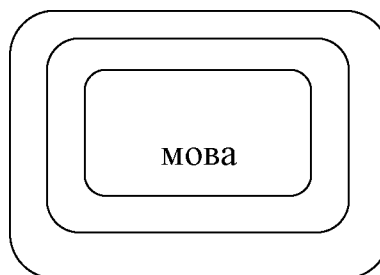
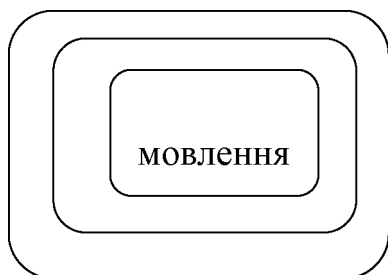
1. Заповнити схему «Форми організації мовленнєвої роботи з дітьми в ДНЗ» за поданим зразком:

1 год)

2. Виберіть декілька прислів'їв та приказок, що найточніше відбивають думку про чинники, що впливають на розвиток мовлення дошкільників, випишіть їх (1 год.).

3. Доберіть 5 – 7 слів-асоціацій до слів *мова* й *мовлення* (послідовно, окремо до кожного). Заповніть карту ранжування: розташувати у квадратах у напрямі від центру дібрані слова – від найбільш до найменш значимих (1 год.).

Тема 1.4. Історичний огляд становлення і розвитку дошкільної лінгводидактики. Становлення і розвиток дошкільної лінгводидактики в Україні - 6 год.

1. Скласти список літературних творів К. Ушинського, Б. Грінченка, В. Сухомлинського та сучасних авторів (письменників та поетів), що доступні дітям дошкільного віку (3 год.).

2. *Зробіть аналітичний огляд та систематизацію* щодо сучасних досліджень проблем дошкільної лінгводидактики в Україні за останні 3-5 років (3 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

Всього – 14 год.

I курс (1 семестр)

2.1. Сутність і характеристика художньо-мовленнєвої діяльності.

Функції художньої літератури. Прояви мовленнєвої творчості дітей (1 год.).

Навести приклади мовленнєвої творчості дітей різного віку (від 3 до 6-7 років).

2.2. Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності. Завдання, зміст, форми, методи і прийоми роботи з художньою літературою (1 год).

Завести читацький щоденник. Щотижня знайомитися з творами художньої літератури для дітей раннього та дошкільного віку (вірш, казка, оповідання). Записувати в щоденник свої враження від прочитаного.

2.3. Методика ознайомлення дітей з малими фольклорними жанрами, роботи з казкою (оповіданням). Куточок книги (2 год.)

Розробити рекомендації для батьків малят щодо організації домашньої бібліотечки.

Зробити перелік творів, що рекомендовано мати в сімейній бібліотечці для малят різного віку.

2.4. Методика проведення бесід на морально-етичні теми (4 год.)

1. Розробити тематику етичних бесід для кожної вікової групи ДНЗ.

2. Дібрати до кожної з обраних тем твори художньої літератури (вірш, указку, оповідання; для дітей 6-7 років життя + прислів'я.)

2.5. Методика роботи з поетичними творами в ДНЗ (вірші, утішки, байки) (4 год)
дібрати по 2 віршованих твори (народний та авторський) для дітей різного віку (4-й, 5-й, 6-й, 7-й). Виразно читати їх з пам'яті.

Підготуватися до лабораторного заняття : Ярмарок літературних новинок для малят (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ В НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Всього – 14 год.

I курс (2 семестр)

Теми 3.1. - 3.4. Становлення і розвиток мовлення дітей раннього віку - 14 год.

1. Підготуватися до моделювання ситуацій ігор-занять з дітьми 3-го року життя за попередньо розробленими конспектами у студентській аудиторії. Виготовлення стимульного матеріалу (4 год.)

2. Скласти картотеку журнальних статей (за останні 3 роки) з розвитку мовлення дітей раннього віку з коротким анотованим текстом до кожної (3 год.).

3.-Чи справедливе, на ваш погляд, твердження К.І. Чуковського, який назвав дошкільнят лінгвістичними геніями, чи то є образним виразом? (1 год.)

4. *Розробити рекомендації для батьків малят* (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4
ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ У РАНЬОМУ ВІЦІ В
НАВЧАЛЬНО-МОВЛЕННЄВІЙ ТА ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
Всього – 14 год.
I курс (2 семестр)

Тема.4.1. Виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку – 3 год.

1.Дібрати 3-4 чистомовки і одну розповідь зі звуконаслідуванням (з наочністю: картонажний театр чи фото, відео тощо) для дітей 4-го року життя (+ 3-4 скоромовки для дітей 5-6 років життя). Підготуватися до моделювання ситуацій у студентській аудиторії (2 год.).

2. *Розробити рекомендації для батьків малят* (1 год.)

Тема 4.2. Методика розвитку словника дітей дошкільного віку – 3 год.

Скласти словникову скриньку для кожної вікової групи ДНЗ (тема за вибором студента) з ознайомлення з якостями та властивостями предметів, іграшок + художня література до теми: загадка, вірш, оповідання чи казка (3 год.).

Тема 4.3. Методика формування граматичної будови мовлення у дітей – 2 год.

1.Дібрати 3-4 дидактичні ігри та дидактичною розповіддю (чи казкою) зі складними для засвоєння граматичними словоформами (Наприклад, з невідмінюваними іменниками : *какао, шосе, торе, какаду* і т.п.). Підготуватися до моделювання ситуацій у студентській аудиторії 1 год.).

2.*Розробити рекомендації для батьків дітей старшого дошкільного віку* 1 год.).

Теми. 4.4. – 4.5. Методика навчання дітей зв'язного мовлення – 6 год.

1. Скласти 3 бесіди : за чуттєвим досвідом дитини; за дидактичною картиною для дітей будь-якої вікової групи; за змістом літературного тексту (3 год.).

2. Поясніть, у чому полягає відмінність літературної творчості письменника та словесної творчості дошкільника (1 год.).

3.*Розробити рекомендації для батьків:*

А) малят (1 год.);

Б) дітей старшого дошкільного віку. (1 год.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5

Організація мовленнєвої роботи з дошкільниками в інтегрованому просторі дошкільного навчального закладу та в процесі підготовки їх до школи 2 курс (3 семестр)

Тема 5.1. Методика розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку – 15.

1. Скласти словникову скриньку для старшої вікової групи ЗДО на одну з тем (іменники, дієслова, прикметники): «Одяг і взуття», «Музичні інструменти», «Києве мій!», «Скоро вже піду до школи» (тема за вибором студента) + художня література до обраної теми: 4 загадки різної складності, 2 вірша, оповідання і казка (10 год.).

2. Підготувати необхідну наочність до обраної теми + 3-4 дидактичні мовленнєві гри (5 год.).

Тема.5.2. Мовленнєва підготовка дітей до школи – 15 год.

1. Дібрати 3-4 мовленнєві гри для дітей старшого дошкільного віку (одну з наочністю: картонажний театр чи фото, відео тощо) Підготуватися до моделювання ситуацій у студентській аудиторії (10 год.).

2. Розробити рекомендації для батьків щодо розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку (5 год.)

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ (I-2 курси 1-3 семестри)

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Методика розвитку мовлення» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок максимальної кількості балів в 1-2 семестрах 1 курсу за видами поточного (змістові модулі 1-4) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	16
2	Відвідування семінарських занять	10
3	Виступ на семінарських заняттях	70
	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3, 4)	100
5	Виконання завдань самостійної роботи	140
6	ІНДЗ	0
7	Максимальна кількість балів за 1-2 семестри	336

Таблиця 8.2.

Розрахунок максимальної кількості балів в 3 семестрі 2 курсу за видами поточного (змістовий модуль 5) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	14
2	Відвідування семінарських занять	10
3	Виступ на семінарських та лабораторних заняттях	80
	Модульна контрольна робота (5)	25
5	Виконання завдань самостійної роботи	50
6	ІНДЗ	0

7	Максимальна кількість балів за 2 курс (3 семестр)	179
8	Максимальна кількість балів за 1-2 курси (1-3 семестри)	515

Розрахунок коефіцієнта: 8,58

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, ПМК залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.3

**ПОРЯДОК ПЕРЕВЕДЕННЯ РЕЙТИНГОВИХ ПОКАЗНИКІВ УСПІШНОСТІ У ЄВРОПЕЙСЬКІ
ОЦІНКИ ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 69	«задовільно»	E
70 - 74		D
75 - 82	«добре»	C
83 - 89	«добре»	B
90 - 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 5-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.4.

Таблиця 8.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової

	літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу на семінарських, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проєктів»).

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ контрольні завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю)
- ✓ відеоматеріали, презентації до лекцій.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій

(PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013(2015). – 704 с.

2. Богуш А. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти / А. Богуш, Н. Гавриш, Т. Котик. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. – 304 с.

3. Дитина: Освітня програма розвитку дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту: О.В. Огневюк, авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богінч [та ін.]. ; наук. ред. : Г.В. Беленька, М.А. Мшовець ; Мін. осв. і наук. України, Київ. у-нт ім. Б. Грінченка. – К.: Київ, у-н-т ім. Б. Грінченка, 2016. – 304 с.

4. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки: методичний посібник : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 176 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

5. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: методичний посібник : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 192 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

Додаткова

1. Богданець-Білоskalенко Н.І. У барвистому віночку. Хрестоматія. Навчальний посібник для розвитку дітей дошкільного віку у дошкільному навчальному закладі / Упор. Н.І. Богданець-Білоskalенко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2012. – 728 с..

2. Товкач І. Є. Дидактичні ігри мовленнєвого змісту / А. В. Пасічник, І. Є Товкач // Ігрова діяльність у дошкільній освіті п'ятирічних дітей (педагогічний супровід до програми «Дитина») : навч.-метод. посіб. / Г. В. Беленька, В. М. Вертугіна, Ю. О. Волинець та ін.; за заг. ред. Н. В. Кудикіної. – К.: Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 75-118.

3. Товкач І.Є. Слово. Речення. Звуки: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.1 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

4. Товкач І.Є. Звуки. Букви. Читання: навчальний посібник для дітей старшого дошкільного віку : у 2 ч. Ч.2 / І.Є. Товкач. – Х. : В-во «Ранок». – 2015. – 80 с. – (Серія «Віконечко у світ грамоти»).

5. Товкач І.Є. Працюють усі навколо нас: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 96 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

6. Товкач І.Є. Тварини: дикі та свійські: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2015. – 88 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

7. Товкач І. Що є справжнім читанням для дошкільняти? / І. Товкач // Дошкільне виховання”, 2015. - № 11. - С. 6-9.

8. Товкач І.Є. Рослини: овочі та фрукти: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2016. – 86 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).
9. Товкач І. Як розвивати мовлення наймолодших / Ірина Товкач // Палітра педагога. – 2016.- № 4. – С. 3-6.
10. Товкач І.Є. Транспорт: навч. посіб. для дітей ст. дошк. віку / І.Є. Товкач. – К. : В-во «Грамота». – 2018. – 87 с. – (Серія «Розглядай та пізнавай»).

Робоча програма навчального курсу

«МЕТОДИКА РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ І ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА»

Укладач:

Ірина Євгенівна Товкач, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка